

PRIMJENA MJERA SIGURNOSNE ZAŠTITE NA LUČKIM PODRUČJIMA I NA MEĐUNARODNIM POMORSKIM GRANIČNIM PRIJELAZIMA REPUBLIKE HRVATSKE

Application of Security Measures in Port Facilities and the Area of International Maritime Border Crossing Points of the Republic of Croatia

mr. sc. Robert Baljkas, kap.

Lučka kapetanija Šibenik
Obala dr. Franje Tuđmana 7
E mail: robert.baljkas@pomorstvo.hr

UDK 347.79:656.61

Sažetak

Stupanje na snagu Izmjena i dopuna SOLAS konvencije, glava XI-2, i Međunarodnog pravilnika za sigurnosnu zaštitu lučkih područja i brodova (u daljnjem tekst u: ISPS Pravilnik, eng. International Ship and Port Facility Security Code), inicirano je događajem u New Yorku 11. rujna 2001. Države članice Odbora za pomorsku sigurnost Međunarodne pomorske organizacije predložile su mjere za zaštitu međunarodnoga pomorskog prometa i za onemogućavanje ponavljanja sličnog događaja na moru ili na području luka. Republika Hrvatska primjenjuje mjere sigurnosne zaštite sukladno obvezama države članice SOLAS konvencije. Donošenjem Zakona o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka iz 2009. godine Hrvatskog sabora, usklađeno je hrvatsko zakonodavstvo s pravnom stečevinom Europske unije, temeljenoj na smjernici 725/2004 EC Europskog parlamenta i Vijeća, čime bi se osnažila sigurnosna zaštita lučkih područja. U radu se daje kritički osvrt na primjenu mjera sigurnosne zaštite na lučkim područjima i međunarodnim pomorskim graničnim prijelazima Republike Hrvatske.

Ključne riječi: sigurnosna zaštita, lučka područja, granični prijelaz, identifikacijske iskaznice.

Summary

*Entry into force of Amendments to SOLAS Convention, Chapter XI-2 and International Ship and Port Facility Security Code was initiated by the event in New York on 11 September, 2011. Member countries of the Maritime Safety Committee of the International Maritime Organisation proposed measures for protection of international maritime traffic and prevention of recurrence of similar events at sea or in the port areas, as well. The Republic of Croatia implements security measures in accordance with its obligations as the signatory of the SOLAS Convention. Security of Seaborne Ships and Port Facility Act from 2009 as adopted by the Croatian Parliament the process of conformance of the national legislation with the *acquis communautaire* based on Regulation (EC) No 725/2004 of the European Parliament and of the Council on enhancing ship and port facility security. This paper gives a critical review of the implementation of security measures in the port facilities and international maritime border crossing point of the Republic of Croatia.*

Keywords: security, port facility, border crossing point, identification card

UVOD / Introduction

Na diplomatskoj konferenciji održanoj u Londonu pod okriljem Međunarodne pomorske organizacije, od 9. do 13. prosinca 2002., doneseno je 11 rezolucija. Najvažnije su prve dvije kojima se predlažu izmjene i dopune aneksa SOLAS konvencije, to jest uvođenje nove glave XI-2, posebne mjere za osnaživanje sigurnosne zaštite koja obuhvaća 13 članaka. Druga rezolucija odnosi se na Međunarodni pravilnik za sigurnosnu zaštitu lučkih područja i brodova. Dana 1. srpnja 2004., po proteku roka za podnošenje prigovora na izmjene i dopune SOLAS konvencije, na snagu je stupila glava XI-2 i Međunarodni pravilnik za sigurnosnu zaštitu lučkih područja i brodova (u daljnjem tekstu: ISPS Pravilnik, eng. *International Ship and Port Facility Security Code*). Republika Hrvatska stranka je SOLAS konvencije od 8. listopada 1991., temeljem sukcesije međunarodnih obveza koje je preuzela bivša država, SFR Jugoslavija. Republika Hrvatska dužna je ugraditi preuzete konvencijske obveze u hrvatsko zakonodavstvo, pa je, po raspuštanju Sabora, vlada donijela Uredbu o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet na sjednici Vlade 13. studenog 2003. Uredba je stupila na snagu 27. studenog 2003. Na zasjedanju novog saziva Hrvatskog sabora Uredba je stavljena izvan snage i donesen je Zakon o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet. On je stupio na snagu 22. travnja 2004., a 24. listopada 2009. stupio je na snagu Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorski brodova i luka, dok je Zakon o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet stavljen izvan snage.

POJAM SIGURNOSNE ZAŠTITE / Term security

Pojam sigurnosne zaštite potpuno je nov u hrvatskoj pomorskoj terminologiji. Složenica je nastala kao potreba ispravnoga i prikladnog prijevoda značenja engleske riječi „security“ na hrvatski jezik, koja je polazna točka izmjena i dopuna SOLAS konvencije. Analizom tekstova zakona o sigurnosnoj zaštiti iz 2004. i 2009. godine utvrđeno je da nije jasno odvojena uporaba pojmova sigurnosti od sigurnosne zaštite. U tekstu zakona iz 2004. godine autori su uporabili pojam sigurnost 136 puta, a pojam sigurnosne zaštite 77 puta. U tekstu zakona iz 2009. godine autori su uporabili pojam sigurnosti 51 put, a pojam sigurnosne zaštite 180 puta. *Convention of the Safety of Life at Sea* (skr. SOLAS konvencija) prevedena na hrvatski jezik je Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskih života na

moru. Odredbama SOLAS konvencije štite se ljudski životi, pa se uporabom riječi zaštita kao prijevodom „safety“, daje ispravno značenje riječi. Tako i Anić¹ sigurnost prema natuknicama tumači kao osobinu onoga što je siguran, ono što je sigurno, dok se zaštita tumači kao sredstvo ili zaštita od neugodnosti, teškoća, opasnosti. U Websterovu rječniku² riječ „safety“ pojmovno se definira kao stanje slobodno od opasnosti, ozljeda ili štete, a riječ „security“ kao zaštita (slično protection), mjere koje se provode da bi se zaštitilo dobro, vrijednost, objekt. Sigurnost je stanje slobodno od opasnosti, dok zaštita obuhvaća mjere kojim se osigurava takvo stanje bez opasnosti. Prijevod engleske riječi „safety“ u hrvatskoj pomorskoj terminologiji prihvaćen je kao „zaštita“, pa je preostala riječ „sigurnost“ kao prijevod engleske riječi „security“. Prihvaćanje takva prijevoda bilo bi suprotno značenju riječi. Jedino ispravno, u kontekstu izvornoga engleskog teksta SOLAS konvencije, glava XI-2, i ISPS Pravilnika jest koristiti se uvijek pojmom „sigurnosna zaštita“ kao logičan i prihvatljiv prijevod engleske riječi „security“. Sigurnosna zaštita obuhvaća mjere i postupke zaštite od namjernoga i nezakonitog djelovanja osoba, kojima treba osigurati stanje bez opasnosti. Englesku riječi „safety“ treba prevoditi kao: sigurnost posade, putnika i brodova od opasnosti pomorskog pothvata, a ne nastaju čovjekovim namjernim djelovanjem.

SIGURNOSNA ZAŠTITA U LUKAMA I LUČKIM PODRUČJIMA / Security measures in ports and port facilities

U odredbi čl. 2. st. 1. toč. 1. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama luka označava morskou luku, tj. morski i s morem neposredno povezani kopneni prostor s izgrađenim i neizgrađenim obalama, lukobranima, uređajima, postrojenjima i drugim objektima namijenjenima za pristajanje, sidrenje i zaštitu brodova, jahta i brodica, ukrcaj i iskrcaj putnika i robe, uskladištenje i drugo manipuliranje robom, proizvodnju, oplemenjivanje i doradu robe, te ostale gospodarske djelatnosti koje su s tim djelatnostima u međusobnoj ekonomskoj, prometnoj ili tehnološkoj svezi. Lučko područje prema odredbi čl. 2. st. 1. toč. 4. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama sastavni je dio morske luke koje obuhvaća jedan ili više morskih i kopnenih prostora (lučki bazen) za obavljanje lučkih djelatnosti. Njima upravlja lučka uprava, ovlaštenik koncesije u luci posebne namjene. Granica lučkog područja je granica pomorskog dobra. Lučke

¹ Vladimir, Anić, *Rječnik hrvatskog jezika*, Novi Liber, Zagreb, 1991. godina

² Webster Dictionary, New Concise, 1988 Edition

djelatnosti utvrđene su odredbom u čl. 64. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama. Odredbom u čl. 3. st. 1. toč. 5. Zakona o sigurnosnoj zaštiti brodova i luka propisano je da se Zakon primjenjuje na luke ili lučka operativna područja, ali ne na cijelo područje luke, već samo na dio luke ili lučko područje. Lučka uprava upravlja lučkim područjem, a ne cijelom lukom, pa plan sigurnosne zaštite na lučkom području provodi lučka uprava ili koncesionar luke posebne namjene. Koncesionar luke posebne namjene upravlja dijelom luke, koji čini zasebnu cjelinu, na temelju koncesije na pomorskom dobru. Prema odredbi iz čl. 1. Zakona, lučko područje namijenjeno je pristajanju ili sidrenju brodova na koje se primjenjuju mjere sigurnosne zaštite. Dalje, u odredbi čl. 2. Zakona objašnjava se značenje pojma lučko područje, pa se zaključuje ono nije bitno u daljnjem tumačenju i shvaćanju teksta Zakona. U odredbi čl. 2. st. 1. toč. 10. je značenje pojma lučkoga operativnog područja, mjesta gdje se odvija sučelje broda/luke na bilo kojem dijelu lučkog područja. Lučko operativno područje prijevod je engleskog pojma „port facility“, što je pogrešan i nepotreban prijevod. Pojam „port facility“ na hrvatski jezik ispravno se tumači kao lučko područje, dakle ono gdje su sredstva i oprema za obavljanje lučkih djelatnosti u luci; prvenstveno, ukrcaja i iskrcaja putnika i tereta. Mjesto na lučkom području između broda i lučkog područja pojmovno bi trebalo definirati kao lučka operativna obala.

PRIMJENA ODREDBI ZAKONA O NADZORU DRŽAVNE GRANICE NA LUČKIM PODRUČJIMA / *Implementation of state border protection act in port facilities*

Područje međunarodnoga pomorskog graničnog prijelaza i lučko područje, na kojemu se primjenjuje Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka, redovito, ne obuhvaćaju površinom i položajem isto područje unutar područja luke.³ Razlozi su tomu isprepletenost odgovornosti za primjenu pravnih propisa između Vlade Republike Hrvatske, Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture i Ministarstva unutarnjih poslova, te primjena većeg broja zakonskih

³ <http://gisis.imo.org/Public/> Prema podacima na web stranicama Međunarodne pomorske organizacije GISIS (Global Integrated Shipping Information System) na dan 04. 01. 2012. godine Republika Hrvatska primjenjuje mjere sigurnosne zaštite na 40 lučkih područja, a koji imaju i odobrene planove sigurnosne zaštite. Od 40 lučkih područja na kojima se primjenjuju mjere sigurnosne zaštite 11 lučkih područja obuhvaćaju i međunarodni pomorski granični prijelaz I kategorije. Međunarodni pomorski granični prijelazi su površinom jednaki ili manji od lučkog područja. Na tri lučka područja nalaze se međunarodni pomorski granični prijelazi II kategorije, dok se na jednom lučkom području nalazi međunarodni pomorski sezonski granični prijelaz. Ostala lučka područja, točnije njih 25, ne obuhvaćaju granične prijelaze.

i podzakonskih akata. Primjena odredbi Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama u nadležnosti su Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture, dok su odredbe Zakona o nadzoru državne granice u djelokrugu Ministarstva unutarnjih poslova. Prema čl. 47. st. 1. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama, Vlada Republike Hrvatske određuje lučko područje za luke od osobitoga (međunarodnog) gospodarskog interesa, te mjerila za razvrstaj luka. Ministar Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture donosi Naredbu o razvrstaju luka otvorenih za javni promet, na temelju mjerila utvrđenih Uredbom Vlade.⁴ Mjesto gdje će se otvoriti međunarodni pomorski granični prijelaz određuje Vlada Republike Hrvatske Uredbom.⁵ Sukladno odredbi iz čl. 12. st. 3. Zakona o nadzoru državne granice, područje međunarodnoga pomorskoga graničnog prijelaza određuje rješenjem teritorijalno zadužena policijska uprava, povezano s odredbom iz čl. 7. Pravilnika o određivanju područja graničnog prijelaza. Prije donošenja rješenja policijska je uprava dužna pribaviti mišljenje teritorijalno zadužene jedinice Carinske uprave Ministarstva financija, te uprave Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture uz suglasnost Uprave za granicu Ministarstva unutarnjih poslova. Međunarodni pomorski granični prijelazi od posebnoga su sigurnosnog značenja za Republiku Hrvatsku, pa Ministarstvo unutarnjih poslova poduzima odgovarajuće, razmjerne mjere u osiguranju povoljnog stanja sigurnosti. Za lučka područja površinom veća od područja graničnih prijelaza, policijski službenici ne mogu primijeniti određene ovlasti iz Zakona o nadzoru državne granice. To je uočljivo na lučkim područjima hrvatskih luka od posebnoga državnog značenja otvorenih za međunarodni promet, i to u Rijeci, Splitu i Dubrovniku.⁶

Po završetku granične kontrole, na lučkom području izvan graničnog prijelaza, policijski službenici ne obavljaju nadzor državne granice jer to nije međunarodni pomorski granični prijelaz. Nema zakonske utemeljenosti niti da osiguravaju nepovredivost državne granice jer se radi o području koje nije međunarodni

⁴ Vidi detaljnije Naredbu o razvrstaju luka otvorenih za javni promet na području županije šibensko-kninske, Narodne novine, 159/2004, 17. studenoga 2004.

⁵ Uredba o graničnim prijelazima donijeta je sjednici Vlade Republike Hrvatske 26. 9. 1996. Tekst je uredbe tiskan u Narodnim novinama, br. 97/1996. Izmjene i dopune Uredbe tiskane su u Narodnim novinama, br. 7/1998, 81/1999, 91/1999, 110/1999, 49/2000 i 79/2005.

⁶ Usporedbom podatka za površinu koju obuhvaća područje Lučke uprave Ploče, u luci Ploče od 2.345.000 m² (prema podacima s <http://www.port-authority-ploce.hr/html/hr/kapacitet.asp>) i Rješenju o određivanju stalnog međunarodnog pomorskog graničnog prijelaza I kategorije Ploče (Narodne novine, br. 70/2006) čl. 2., gdje se utvrđuje površina graničnog prijelaza od 2.165.177 m², prikazuju da granični prijelaz obuhvaća više od 92% površine lučkog područja. Omjeri su prihvatljivi s obzirom na velike površine, pa bi se moglo govoriti da su površine približno jednake.

pomorski granični prijelaz. Policijski službenici po završetku granične kontrole napuštaju područje gdje su izvršili izvangraničnu kontrolu. Po odlasku policijskih službenika, s dijela lučkog područja gdje je izvršena izvangranična kontrola, nema mogućnost da se utvrde niti spriječe opasne radnje kojima se ugrožavaju javna i nacionala sigurnost, te pravni poredak. Policijski službenici ovlašteni su i izvan područja međunarodnih pomorskih graničnih prijelaza sprečavati nezakonite migracije, te otkrivati prekršaje, kaznena djela i počinitelje. Te ovlasti su opće ovlasti primjenjive na cijelome državnom teritoriju Republike Hrvatske. Najbolju zaštitu lučkog područja, ako nije izvedivo da lučko područje i međunarodni pomorski granični prijelaz obuhvaćaju identične površine i područje, osigurala bi primjena odredaba iz čl. 13. Zakona o nadzoru državne granice. Na naredbu iz tog članka Zakona vezuje se Pravilnik o postupku određivanja privremenih graničnih prijelaza. U odredbi istog članka Zakona o nadzoru državne granice, propisani su uvjeti uz koje je moguće otvoriti privremeni granični prijelaz.⁷ Prema toj odredbi poljoprivredne ili gospodarske aktivnosti preduvjet su za otvorenje privremenih graničnih prijelaza. Nadalje, u istom članku st. 4. propisuje da se privremeni granični prijelaz može odrediti za vrijeme trajanja tih aktivnosti ili dok postoji opravdani interes. Odredbe iz Zakona o nadzoru državne granice primjenjivale bi se tijekom odvijanja sučelja broda i lučkog područja ograničeno vrijeme na ograničenom prostoru, dakle privremeno, ali uvijek pri pristajanju brodova u međunarodnoj plovidbi, na koje se primjenjuju mjere sigurnosne zaštite. Mjere koje bi Republika Hrvatska primijenila nisu u suprotnosti s ovlastima države da odobri i druge načine provođenja mjera sigurnosne zaštite, uz one koje je obvezna primijeniti. To je propisano odredbom iz čl. 6. Zakona o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka, a ima poveznicu sa SOLAS konvencijom, glava XI-2, odredba čl. 12. 2.

PRIMJENA MJERA SIGURNOSNE ZAŠTITE NA LUČKIM PODRUČJIMA / *Implementation of security measures in the port facilities*

Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka primjenjuje se na lučka područja gdje se obavljaju lučke djelatnosti na putničkim brodovima u međunarodnoj plovidbi, teretnim brodovima od 500 registarskih tona i više, u međunarodnoj plovidbi, te na pomorskim odobalnim objektima. Osnovne lučke djelatnosti su ukrcaj i iskrcaj tereta i putnika, skladištenje i rukovanje

teretom, privez i odvez brodova, ali i druge gospodarske djelatnosti koje se obavljaju na lučkim područjima, uključujući gradnju brodova, servis, remont, tegljenje, agencijske poslove i druge poslove. Prema odredbi čl. 3. st. 2. Zakona ostavljena je mogućnost proširenja primjene mjera sigurnosne zaštite i na lučka područja gdje se obavljaju lučke djelatnosti na brodovima u domaćoj plovidbi. Primjeni prethodi procjena rizika Ministarstva unutarnjih poslova, a naredbu o primjeni donosi ministar pomorstva, prometa i infrastrukture. Kako postoji mogućnost proširenja, tako je propisana mogućnost privremene obustave primjene svih mjera ili njihova dijela sigurnosne zaštite na pojedinim lučka područja. Pri proširenju mjera sigurnosne zaštite kao i njihovu privremenom izuzeću prethodne radnje obavlja Ministarstvo unutarnjih poslova, što pokazuje da radnje nisu uvjetovane odlukom drugog ministarstva, dok je izdavanje naredbe ministra pomorstva, prometa i infrastrukture uvjetovano prethodnim postupcima drugoga ministarstva. Od stupanja Zakona na snagu proteklo je više od dvije godine, a odgovorne osobe za provedbu procjene rizika nisu utvrdile postojanje sigurnosno zaštitnih rizika kao uvjeta za proširenje primjene Zakon. Smatram da su ostvareni uvjeti za proširenje primjene Zakona. Republika Hrvatska punopravna je članica Sjevernoatlantskoga vojnog saveza, a sredinom 2013. godine očekuje se punopravno članstvo u Europskoj uniji. Te činjenice znatno mijenjaju geopolitički položaj Republike Hrvatske, pa time i vođenje unutarnje i vanjske politike. Mjere sigurnosne zaštite primjenjuju se i na lučkim područjima koja nemaju odobrene planove sigurnosne zaštite. Dakle, riječ je o lučkim područjima za koje nije prethodno imenovana osoba odgovorna za sigurnosnu zaštitu, niti postoje planovi sigurnosne zaštite. Pri uplovljenju broda u međunarodnoj plovidbi na takva lučka područja, lučki kapetan lučke kapetanije imenuje osobu koja će sklopiti deklaraciju o sigurnosnoj zaštiti.⁸ Deklaracija se sklapa između imenovane osobe na lučkom području i časnika broda odgovornoga za sigurnosnu zaštitu broda, ili zapovjednika broda. Pritom deklaracija nije jamstvo da će imenovana osoba osigurati uvjete za sigurno izvođenje lučkih djelatnosti. Potpisi na deklaraciji podrazumijevaju podjelu odgovornosti između broda i lučkog područja u primjeni mjera sigurnosne zaštite.

⁸ Deklaracija o sigurnosnoj zaštiti između broda i lučkog područja, to jest ovlaštenih osoba na brodu i lučkog područja, može se sklopiti na prijedlog osobe zadužene za sigurnosnu zaštitu broda, prema odredbi iz čl. 10., u sljedećim situacijama: brod primjenjuje višu razinu sigurnosne zaštite prema lučkom području, postoji ugovor između država stranaka SOLAS konvencije, pri pojavi sigurnosno zaštitnog incidenta ili prijetnje, te kada je brod bio u sučelju s brodom na kojeg se ne primjenjuju mjere sigurnosne zaštite. Deklaracija se može sklopiti i kada je dolazak pojedinog broda sigurnosno zaštitni rizik ili prijetnja na zahtjev ovlaštene osobe lučkog područja..

⁷ Vidi detaljnije Rješenje o određivanju privremenog pomorskog graničnog prijelaza teretna luka Gaženica, Narodne novine, br. 57/07.

Imajući u vidu te činjenice, lučki kapetan dužan je imenovati osobu za potpisivanje deklaracije koja je osposobljena za obavljanje poslova sigurnosne zaštite ili djelatnika lučke uprave zaduženoga za sigurnosnu zaštitu, ili drugu osobu za to osposobljenu. Djelatnik lučke uprave posjeduje stručno znanje i osposobljen je za obavljanje poslova sigurnosne zaštite. Imenovanje djelatnika lučke kapetanije ovlaštenoga za inspekcijski nadzor lučkog područja, nije prihvatljivo jer se tada radi o sukobu interesa. Zakon se primjenjuje na sidrištima gdje se obavljaju trgovačke operacije ukrcaja i iskrcaja a koja su uključena u lučka područja. Nejasan je status sidrišta na kojima se ne obavljaju trgovačke operacije i koja nisu uključena u lučko područje lučke uprave. Tako se u Luci Šibenik⁹ brodovi mogu, u izvanrednim okolnostima, sidriti na dijelu morskog akvatorija koje nije uključeno u lučko područje. Privremenim sidrištem ne upravlja Lučka uprava Šibenik niti Lučka uprava Šibensko-kninske županije, pa nema ni plana sigurnosne zaštite.

OBVEZE LUČKE UPRAVE I KONCESIONARA LUKE POSEBNE NAMJENE / *Obligations of port authority and concessionaires of special purpose ports*

Lučke uprave osnivaju se radi upravljanja, gospodarenja i iskorištavanja lučkih područja u lukama od državnoga i županijskog značenja. Lučka područja u lukama od državnog značenja određuje Vlada Republike Hrvatske, dok u lukama županijskog značenja određuje županijska skupština uz prethodno dobivenu Vladinu suglasnost. Lučka područja koja su definirana površinom, moraju biti usklađena s postojećim prostornim planovima. U lukama posebne namjene koncesionar na pomorskom dobru upravlja sukladno ugovoru o davanju koncesije, o namjeni luke i zahtjevima plovidbene sigurnosti. Pravne osobe koje upravljaju lučkim područjem moraju osigurati neometano odvijanje lučkih djelatnosti, što uključuje osiguranje povoljnog stanja sigurnosne zaštite i umanjivanje prijetnje na najmanju moguću mjeru. Procjenom sigurnosne zaštite potrebno je utvrditi ima li prijetnje lučkim djelatnostima, osobama, imovini, okolišu, te rizik ostvarenja prijetnje, povredivosti lučkih djelatnosti i mjere za otklanjanje utvrđenih slabosti u sustavu mjera sigurnosne zaštite.¹⁰ Lučka uprava i koncesionar luke posebne namjene, osim vojne luke, dužni su zatražiti da izradba procjene sigurnosne

zaštite lučkog područja obavi priznata organizacija za sigurnosnu zaštitu ovlaštena za obavljanje određenih poslova u ime države.¹¹ Uvjeti kojima ona treba udovoljiti navedeni su u Prilogu 1. B. Obvezni uvjeti koje moraju ispunjavati priznate organizacije za sigurnosnu zaštitu Zakona. U Prilogu 4. Zakona sadržano sve obvezno za procjenu sigurnosne zaštite lučkog područja. Izradenu procjenu odobrava Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture uz prethodno mišljenje Ministarstva unutarnjih poslova. Odredbom u čl. 26. Zakona, nije propisano da procjena sigurnosne zaštite lučkog područja treba biti zaštićena od neovlaštenog pristupa ili pregledavanja; ipak, ona je osigurana obveznom primjenom čl. 4. 1. ISPS Pravilnika, dio B, i odredbom u čl. 4. st. 1. al. 3. Zakona. Plan sigurnosne zaštite zaštićen je od neovlaštenog pristupa ili pregledavanja odredbom iz čl. 27. st. 6. Zakona o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka. Odobrena procjena sigurnosne zaštite osnova je za izradbu plana sigurnosne zaštite lučkog područja. Odredbom iz čl. 27. st. 4. Zakona o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka, propisano je da priznata organizacija koja je izradila procjenu sigurnosne zaštite lučkog područja, ne smije izraditi i sam plan. Plan odobrava Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture uz prethodno mišljenje Ministarstva unutarnjih poslova. Plan sigurnosne zaštite sadržava cjeline nabrojene u Prilogu 5. Obvezni sadržaj plana sigurnosne zaštite Zakona. Planom treba osigurati provedbu preventivnih mjera kojima će se osigurati povoljno stanje sigurnosne zaštite i onemogućiti nezakonito otežavanje ili onemogućavanje obavljanja lučkih djelatnosti. Lučka uprava i koncesionar luke posebne namjene trebaju ustrojiti zaštitarsku službu na lučkom području, i to prvenstveno preventivno, a ne kao odgovor na prijetnju. Uporaba zaštitara vatrenog oružja bila bi prihvatljiva u neposrednome protupravnom napadu na život i tijelo. Odgovorom na prijetnju kojom se ugrožavaju osobe, imovina, okoliš već se ulazi u područje postupanja policijskih službenika, što uključuje uporabu vatrenog oružja i drugih sredstava prisile protiv osoba koje ne postupaju sukladno zakonitim naredbama policijskih službenika. Postupa se u okviru ovlasti iz Zakona o policiji, te prema zadaćama operativne akcije pripremljene za takve situacije. Nadalje, planom sigurnosne zaštite lučkog područja određene su tri razine sigurnosne zaštite. Razinu sigurnosne zaštite na lučkim područjem Republike Hrvatske na kojima se primjenjuju mjere sigurnosne zaštite, određuje Ministarstvo unutarnjih poslova sukladno odredbi iz čl.

⁹ Vidi: I. Peljar - *Jadransko more istočna obala*, HI-N-20, Hrvatski hidrografski institut, Split, str. 207, redak 15. Sidrište.

¹⁰ Vidi detaljnije: Guide for Port Security, ABS Consulting, Houston, 2003. godina, str. A1-4 do str. A1-13, članak A.1.4. Basic Risk Concepts for Security Assessments Purposes.

¹¹ U Zakonu o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka, čl. 9. st. 2. od alineje 1. do alineje 6. poslovi su koje Republika Hrvatska ne smije prenijeti na priznatu organizaciju za sigurnosnu zaštitu.

8. Zakona.¹² Prva razina obuhvaća stalnu sigurnosnu zaštitu. Druga obuhvaća mjere u vremenskom trajanju povećanog rizika da se ostvari prijetnja. Treća uključuje prekid svih lučkih djelatnosti. Primjenjuje se kada se očekuje neposredna prijetnja sigurnosnoj zaštiti, nezakonito djelovanje kojim se ugrožavaju ljudski životi, imovina i okoliš, ali i u okolnostima kada nije moguće u potpunosti definirati mjesto i cilj nezakonitog djelovanja. Treća razina zahtijeva uključivanje svih ljudskih i tehničkih potencijala na lučkom području, te angažiranje policijskih snaga.

PRIMJENA MJERA SIGURNOSNE ZAŠTITE NA POMORSKIM BRODOVIMA / *Implementation of security measures on seaborne ships*

Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka primjenjuje se na putničke brodove u međunarodnoj plovidbi bez obzira na veličinu, uključujući brze putničke brodove, te na teretne brodove bruto-tonaže veće od 500 registarskih tona u međunarodnoj plovidbi, te brze teretne brodove. Odnosi se i na pomorske odobalne objekte hrvatske državne pripadnosti kada su na području hrvatskih unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora, ali i na pomorske odobalne objekte kada se nalaze na području epikontinentalnog pojasa bez obzira na državnu pripadnost. Mogućnost proširenje primjene mjera sigurnosne zaštite i na pomorske objekte u nacionalnoj plovidbi, te na lučka područja koja im pružaju usluge, propisana je odredbom u čl. 3.2. Zakona, vezano za odredbu u čl. 3.2. ISPS Pravilnika, dio B.¹³ Preduvjet za proširenje mjera sigurnosne zaštite je izrada procjene rizika Ministarstva unutarnjih poslova. Odredba u čl. 3. st. 2. nedorečena je i općenita, pa bi se mogla odnositi na sve plovne objekte, jahte i brodice, osim ratnih brodova, te na sve plutajuće objekte i nepomične odobalne objekte. Mogućnost proširenja primjene na pomorske objekte u domaćoj plovidbi bilo je potrebno unaprijed ograničiti na određene vrste plovnih i drugih pomorskih objekata. Proširenjem primjene Zakona, kompanija koja upravlja navedenim vrstama pomorskih objekata dužna je postupiti sukladno odredbama iz čl. 23. i čl. 24. Zakona

¹² Razinu sigurnosne zaštite na brodovima upisanim u upisnik pomorskih brodova Republike Hrvatske, a na kojima se primjenjuju mjere sigurnosne zaštite, određuje Ministarstvo unutarnjih poslova uz prethodno mišljenje Ministarstva vanjskih i europskih poslova

¹³ Vidi dalje u Regulation (EC) No 725/2004 of the European Parliament and of the Council 31 March 2004 čl. 3. st. 3. navodi se da će države članice Europske unije, nakon izvršenog obvezne procjene rizika o ugroženosti lučkog područja, odlučiti o obujmu proširenja primjene mjera sigurnosne zaštite na različite kategorije brodova koji plove u domaćoj plovidbi, osim onih već prethodno navedenih, njihovih kompanija i lučkih područja koja im pružaju lučke usluge.

i osigurati mjere sigurnosne zaštite na pomorskim objektima kojima upravlja i ima stalan nadzor. Prema čl. 3. st. 1. toč. 4. Zakon se odnosi i na brodove u domaćoj plovidbi, pod uvjetom da se udaljuju više od 20 nautičkih milja od obale, kojoj stradalnici, osobe u moru, mogu sigurno pristupiti u određenim uvjetima razine morskih mijena. Očito je pritom riječi o propustu jer se odredba ne može primijeniti na putničke brodove u domaćoj plovidbi: oni se ne udaljuju u niti jednom dijelu svog putovanja više od 10 nautičkih milja od najbliže obale kopna ili otoka. Odredba bi bila primjenjiva kada bi u članku Zakona umjesto plovidbe između hrvatskih luka bila naznačena plovidba između luka država članica Europske unije. Naime, prema Zakonu o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka, domaća je plovidba svedena na plovidbu između hrvatskih luka, što je točno samo do ulaska u Europsku uniju jer prema pravnoj stečevini Europske unije domaća plovidbu obuhvaća plovidbu između luka država članica, bez obzira na to o kojoj se vrsti pomorskog prijevoza radi – prijevozu stvari ili prijevozu putnika.¹⁴

IDENTIFIKACIJSKE ISKAZNICE ZA KRETANJE I ZADRŽAVANJE NA PODRUČJU MEĐUNARODNOGA POMORSKOG GRANIČNOG PRIJELAZA I NA LUČKOM PODRUČJU / *Identification card for access to the area of the international maritime border crossing point and in the port facilities*

Do stupanja na snagu novog Zakona o nadzoru državne granice dana 8. studenog 2003., kretanje i zadržavanje osoba na međunarodnome pomorskome graničnom prijelazu bilo je propisano odredbama Zakona o nadzoru državne granice od 29. veljače 1992. Hrvatski i strani državljanin koji su namjeravali obavljati gospodarsku djelatnost na međunarodnome pomorskome graničnom prijelazu dostavljali su zahtjev za odobrenje kretanja zadržavanja na graničnom prijelazu policijskoj postaji, a policijski su službenici obavljali operativnu provjeru kroz informacijski sustav Ministarstva unutarnjih poslova. Provjeravalo se je li osoba za koju je zatraženo odobrenje, počinila kazneno djelo koje je prepreka za izdavanje odobrenja. Stalno odobrenje izdavalo se u trajanju od najduže pet godine u pravilu osobama uglavnom uposlenicima pravne osobe koja obavlja gospodarsku djelatnost na graničnom prijelazu. Privremeno odobrenje dobivale su osobe koje su namjeravale gospodarsku djelatnost na graničnom području obavljati određeno vrijeme,

¹⁴ Vidi čl. 2. st.1 (n) Council Directive 98/18/EC od 17. ožujka 1998., što obuhvaća domaća plovidba i što će ulaskom u Europsku uniju obvezivati i Republiku Hrvatsku.

dok ne završe ugovorene poslove. Odobrenje se izdavalo i onima s opravdanim razlogom i zadržavanja na graničnom prijelazu. Izdavale su se identifikacijske iskaznice bez osobne fotografije. Stupanjem na snagu novog Zakona o nadzoru državne granice 8. studenoga 2003. stalna i privremena odobrenja stavljena su izvan snage. Odredbom iz čl. 19. Zakona o nadzoru državne granice, lučka uprava, pravna osoba i fizička osoba obrtnik dostavljale su policijskoj postaji podatke namjeravajući započeti gospodarsku djelatnost na području graničnog prijelaza. Policijska je postaja obavljala operativne provjere osoba i podaci o osobama koje su podnijele zahtjev pohranjivali su se u arhivi policijske postaje. Osobama kojima je odobreno kretanje i zadržavanje nisu se izdavale identifikacijske iskaznice. Ministar unutarnjih poslova imao je ovlast donijeti propise o nošenju identifikacijskih iskaznica i odrediti međunarodne pomorske granične prijelaze na kojima je to obvezno. Izmjenama i dopunama Zakona o nadzoru državne granice 2008. godine te su ovlasti ukinute, a da nisu nikad ni korištene. Naime, Uredba o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet bila je stupila na snagu 27. studenog 2003., a Zakon o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet 22. 4. 2004., ali ni Uredba ni Zakon nisu sadržavali odredbe o izdavanju identifikacijskih iskaznica kako bi se provodile sigurnosna zaštita, nadzor pristupa lučkom području i brodovima, te onemogućio pristup neovlaštenim osobama, što je bio očiti propust.¹⁵

Stupanjem na snagu Izmjena i dopuna Pravilnika o načinu obavljanja nadzora državne granice 6. 3. 2008., odredbom u čl. 34. st. 3. lučki su operateri i koncesionari u lukama posebne namjene ovlaštene izdavati identifikacijske iskaznice za kretanje i zadržavanje na području međunarodnog pomorskog graničnog prijelaza, uz prethodnu ovjeru ovlaštene policijske postaje, čime je djelomično nadzor pristupa lučkom području i brodovima riješen. Djelomično - jer su područja međunarodnih pomorskih graničnih prijelaza površinom manja od lučkih područja. Zato lučki operateri još uvijek nisu imali zakonske osnove za izdavanje identifikacijskih iskaznica na cjelokupnom lučkom području na kojemu se primjenjuju mjere sigurnosne zaštite. Pravilnik o načinu obavljanja

¹⁵ Primjenu mjera sigurnosne zaštite u pogledu pristupa i identifikacije osoba koje traže pristup na lučko područje nužno je sagledati kroz čl. 4. 3. MSC/Circ. 443(53) od 26. 9. 1986. Mjere za prevenciju nezakonitih djela usmjerenih prema putnicima i posadi brodova. Vidi dalje IMO Res/A.584(14) od 20. 11.1985. Mjere za prevenciju nezakonitih djela usmjerenih prema putnicima i posadi brodova, Aneks 2. Sigurnosno zaštitne mjere i postupci, čl. 2. 2. 5. Port Facility Security identifikacija osoba koje namjeravaju pristupiti na lučko području, te čl. 3. 4. 3. Ship Security, koji se odnosi na identifikaciju osoba što žele pristupiti na brod

nadzora državne granice bio je primjenjiv do stupanja na snagu Izmjena i dopuna Zakona o nadzoru državne granice dana 25. prosinca 2008. Odredbom iz čl. 19. st. 1. propisano je da su operater (lučka uprava ili koncesionar luke posebne namjene), druga pravna osoba i fizička osoba obrtnik dužni dostaviti policijskoj postaji podatke o svojem uposleniku prije početka rada na međunarodnom graničnom prijelazu. Pritom nije bilo obvezno podnositi zahtjev za kretanje i zadržavanje na lučkom području koje ne obuhvaća područje graničnog prijelaza. Pravilnikom o načinu obavljanja nadzora državne granice koji je stupio na snagu dana 4. travnja 2009., propisano je vrijeme dostave policijskoj postaji zahtjeva prije početka obavljanja djelatnosti na graničnom prijelazu. Zakonom o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka, koji je stupio na snagu 24. listopada 2009., odredbom u čl. 28. propisuje se obvezno posjedovanje identifikacijskih iskaznica za sve osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost na lučkom području, stalno ili povremeno.¹⁶ Početak je primjene najkasnije godinu dana od stupanja na snagu Zakona, dakle 24. listopada 2010. Od primjene Uredbe o sigurnosnoj zaštiti iz studenog 2003. do stupanja na snagu obaveznog posjedovanja i nošenja identifikacijskih iskaznica proteklo je gotovo sedam godina. Obveza posjedovanja identifikacijskih iskaznica primjenjuje se na osobe koje se zadržavaju i kreću na lučkom području, stalno ili povremeno, dok je ta obveza za cijelo područje pojedine luke neprimjenjiva. Odredba iz čl. 28. st. 1. Zakona upućuje na primjenu na cijelo područje luke. Mjere sigurnosne zaštite primjenjuju se isključivo i jedino na lučkom području kojim upravlja lučka uprava ili koncesionar luke posebne namjene. Budući da je lučko područje samo dio područja luke, kao veće cjeline, odredbu u čl. 28. st. 1. Zakona trebalo je izmijeniti, te umjesto pojmov - luka i lučko operativno područje - uzeti samo pojam - lučko područje.¹⁷ Policijski službenici ovjeravaju identifikacijske iskaznice, a pretpostavlja se da obavljaju i operativnu provjeru u internim evidencijama, iako to nije izriječno navedeno u odredbi. U Zakonu o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka odredbom u čl. 28. st. 6. propisano je provođenje sigurnosne provjere za sve osobe koje su podnijele zahtjeve za stalnim zadržavanjem na lučkom području, poradi obavljanja gospodarske djelatnosti ili iz drugoga opravdanog razloga. Sigurnosna provjera obavlja se temeljem odredbi Zakona o sigurnosnoj provjeri, a prvenstveno za osobe koje imaju pristup klasificiranim podacima i podacima s oznakom

¹⁶ Vidi čl.2. Pravilnika o izdavanju iskaznica za kretanje i zadržavanje osoba i vozila na lučkom području luke Rijeka, koji je na snazi od 13. studenog 2007.

¹⁷ Vidi prethodno poglavlje Sigurnosna zaštita u lukama odnosno na lučkim područjima, str. 4. i 5.

tajnosti. Postavlja se pitanje ima li lučki radnik koji stalno obavlja gospodarsku djelatnost na lučkom području, pristup klasificiranim podacima i podacima s oznakom tajnosti. Provođenje sigurnosne provjere nad svim osobama koje stalno obavljaju lučke djelatnosti na lučkom području, značajno bi povećalo obujam poslova djelatnika sigurnosno-obavještajne agencije. Nejasno je na temelju kojih kriterija je propisano da sigurnosnoj provjeri, ako se već mora provoditi, ne treba podvrgnuti osobe koje samo povremeno i ograničeno vrijeme obavljaju djelatnost. Kriteriji trajanja vremena boravka, stalno ili privremeno, ne bi smjeli biti u provedbi sigurnosne provjere. Brodovi u međunarodnoj plovidbi pristaju i na lučkim područjima za koja nisu propisane mjere sigurnosne zaštite, ni odredbe Zakona. Trebalo je u odredbama Zakona misliti i na takve situacije, te utvrditi uvjete izdavanja identifikacijskih iskaznica za vrijeme boravka pojedinog broda. Izdana iskaznica trebala bi posvjedočiti da se nositelj ima pravo zadržavati i kretati na dijelu lučkog područja ili na cijelom području. U tom smjeru trebalo bi sagledavati mogućnost nošenja prsluka s utisnutim serijskim brojem izdane identifikacijske iskaznice, u boji izdane identifikacijske iskaznice, osim za državne službenike koji tijekom boravka na lučkom području nose službenu odoru.

INSPEKCIJSKI NADZOR NA LUČKOM PODRUČJU I BRODOVIMA / *Ship and port facility inspection*

inspekcijski nadzor u provođenju mjera sigurnosne zaštite treba podijeliti na dva dijela. Prvi obuhvaća inspekcijski nadzor nad pomorskim brodovima sukladno čl. 3. st. 1. al. 1. Pravilnika o obavljanju inspekcijskog nadzora sigurnosti plovidbe, a drugi je dio inspekcijski nadzor nad lučkim područjima i lukama posebne namjene sukladno čl. 3. st. 1. al. 4. Pravilnika. Inspekcijski nadzor nad pomorskim brodovima i lučkim područjima obavljaju inspektori sigurnosti plovidbe određene kapetanije, djelatnici pri Ministarstvu, te ovlašteni djelatnici pri lučkim kapetanijama. Ipak, samo su inspektori sigurnosti plovidbe za to izravno ovlašteni prema odredbama od čl. 4. do čl. 8. Pravilnika, a ovlašteni djelatnici lučkih kapetanija i odjela za upravljanje i nadzor poslova traganja i spašavanja moraju pritom ispunjavati uvjete iz odredbi čl. 9 i čl. 10. Pravilnika. U provedbi inspekcijskog nadzora nad lučkim područjima ovlaštena osoba dužna je sačiniti zapisnik i nadzor se obavlja sukladno odredbi iz čl. 103. Pravilnika. Uočene pritom zapisnički utvrđene propuste ili nepostupanja prema odredbama Zakona ovlaštena osoba nalaže da se otklone odmah

ili u zadanome vremenskom roku. Također, ovlaštena je i zabraniti obavljanje lučkih djelatnosti na lučkom području do otklanjanja nedostataka, i poduzeti druge mjere sukladno zakonskim ovlastima. Inspektori sigurnosti plovidbe tijekom inspekcijskog nadzora stranoga i domaćeg pomorskog broda utvrđuju provode li se mjere sigurnosne zaštite, i postupaju sukladno Smjernicama 37/2004/10 Pariškog memoranduma, na koje upućuje odredba iz čl. 63. st. 2. Pravilnika. Mjere sigurnosne zaštite na pomorskim brodovima oslanjaju se na sedam cjelina koje su temelji primjene ISPS Pravilnika.¹⁸ Kada tijekom inspekcijskog nadzora inspektori utvrde propust u primjeni mjera sigurnosne zaštite, unose to u zapisnik, pa su ovlašteni: prekinuti trgovačke operacije na brodu, zaustaviti brod u luci do otklanjanja nedostataka, zabraniti isplovljenje iz luke, ili ga narediti, te i dopustiti brodu uplovljenje u luku ili na lučko područje. Odluka inspektora mora se temeljiti na činjenicama i dokazima da je pomorski brod sigurnosno zaštitni rizik, pa je moguća opasnost od incidenta. Kada se prije dolaska pomorskog broda u luku sumnja u primjenu mjera sigurnosne zaštite, inspekcijski se nadzor može obaviti i na sidrištu luke. Ovlašteni djelatnici pri lučkim kapetanijama ne mogu provoditi inspekcijski nadzor nad pomorskim brodovima strane zastave, a policijski službenici nemaju te ovlasti nad pomorskim brodovima ni strane ni domaće zastave. Policijski službenici ovlašteni su, odredbom iz čl. 45. Zakona o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka iz 2009. godine, samostalno obaviti inspekcijski nadzor lučkog područja i luke posebno namjene, ali ne i izdati prekršajni nalog niti pokrenuti prekršajni postupak, sukladno odredbama Zakonu o prekršajima, već dostavljaju obavijest o počinjenom prekršaju lučkoj kapetaniji. Pri primjeni mjera sigurnosne zaštite na temelju obveze Republike Hrvatske kao države stranke SOLAS konvencije, pretpostavlja se da policijski službenici imaju odgovarajuće znanje iz područja sigurnosne zaštite. Danom 1. siječnja 2012. sve osobe koje provode inspekcijski nadzor ili obavljaju poslove po odredbi Zakona na lučkim područjima, te imaju pristup podacima s oznakom tajnosti, mogu imati ovlaštenje sukladno odredbama posebnog propisa. Odredbe Zakona ne upućuju koji je to poseban propis, pa se pretpostavlja da je to Zakon o sigurnosnoj provjeri.

¹⁸ Odredbom u čl. 12 st. 2. Zakona o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka, sustav se sigurnosne zaštite u najvećoj mjeri oslanja na: osiguranje da članovi posade ispunjavaju svoje obveze koji se odnose na mjere sigurnosne zaštite, kontrolu osoba koje dolaze na brod, nadzor nad ukrcajem i iskrcajem osoba i njihovih stvari, nadzor nad prostorima ograničenog pristupa na brodu, nadzor palubnih površina, nadgrađa broda i ostalih prostora na brodu, nadzor rukovanja teretom i brodskim potrepštinama, i osiguranje stalne komunikacije između članova posade i djelatnika na lučkom području. Mjere se jednako tako primjenjuju i na lučka područja.

OBVEZA POJEDINIH ODREDBI ISPS PRAVILNIKA, DIO B / *Obligatory implementation of particular some provisions of ISPS Code, Part B*

Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka iz 2009. godine usklađen je sa zakonskom regulativom Europske unije za zaštitu lučkih područja i brodova njezinih država članica. Vrlo bitna dopuna Zakona iz 2004. godine jest obvezna primjena pojedinih odredaba ISPS Pravilnika, dio B. U odredbi čl. 4. st. 1. Zakona navedeni su obvezni članci ISPS Pravilnika, dio B, što je usklađeno sa Smjernicom br. 725/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004. U čl. 3. st. 5. Smjernice propisano je da države članice, navedene članke ISPS Pravilnika dio B primjenjuju kao obvezne. Prije stupanja na snagu Zakona iz 2009. godine Pravilima za tehnički nadzor pomorskih brodova sigurnosna zaštita broda, Dio 31. iz 2006. godine u čl. 1.3.1. st. 2.¹⁹ konstatalo se da nije moguća primjena odredbi ISPS Pravilnika, dio A, bez primjene odnosnih odredbi dijela B istoga Pravilnika. Odredbe od čl. 8. 1. do čl. 13. 8. ISPS Pravilnika dio B odnose se na sigurnosnu zaštitu pomorskih brodova, a što su i prihvatile vodeće svjetske pomorske uprave. Obuhvaćaju izradbu procjene sigurnosne zaštite broda, izradbu plana sigurnosne zaštite broda s postupcima vezano za različitu razinu sigurnosne zaštite, zapise, poslove osobe zadužene za sigurnosnu zaštitu kompanije, poslove časnika zaduženoga za sigurnosnu zaštitu broda, te provedbu obuke i vježba. U odredbi čl. 2. st. 1. toč. 26. Zakona definiraju se Tehnička pravila²⁰ za statutarnu certifikaciju pomorskih objekata (brodovi i pomorski odobalni pokretni objekti) kao propisi što ih moraju ispunjavati pomorski objekt, način provedbe tehničkog nadzora pri izdavanju isprava pomorskom objektu ili svjedodžbe o sigurnosnoj zaštiti broda ili pomorskog odobalnog objekta. Člankom 4. st. 1. Zakona propisuje se obveza pojedinih odredaba ISPS Pravilnika, dio B, a u odredbi čl. 4. st. 2. da se ostali dijelovi Pravilnika dio B primjenjuju samo kao preporuka, pa je to u suprotnosti s odredbom iz čl. 1.3.1. st. 2. Pravila za tehnički nadzor pomorskih brodova, Sigurnosna zaštita broda, Dio 31., iz 2010. godine. U navedenom članku Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture potvrđuje da primjena ISPS Pravilnika, dio A, bez odnosnih odredaba ISPS Pravilnika, dio B, nije moguća.

¹⁹ Vidi Hrvatski registar brodova Pravila za statutarnu certifikaciju pomorskih brodova, Dio 31. Sigurnosna zaštita broda 2010., 1.3. Pomorska sigurnosna zaštita, 1.3.1., Svrha, st. 2.

²⁰ Tehnička pravila objavljuje i primjenjuje priznata organizacija za sigurnosnu zaštitu brodova, a koja ispunjava uvjete utvrđene Zakonom. Prema Prijelaznim i završnim odredbama Zakona o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka čl. 62., do dana pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji poslove organizacije za sigurnosnu zaštitu obavlja Hrvatski registar brodova.

Smatram da je u Zakonu bilo obvezno naznačiti potrebu svih odredaba od čl. 8.1. do čl. 13.8. ISPS Pravilnika, dio B, što nije učinjeno, osim za čl. 8.3. do čl. 8.10. i čl. 9.2., čl. 9.4. i čl. 13.6.

ZAKLJUČAK / *Conclusion*

Primjenom mjera sigurnosne zaštite na lučkim područjima i brodovima domaće zastave, Republika Hrvatska ispunila je obveze države članice SOLAS konvencije. Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture odgovorno je za primjenu odredaba Zakona o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka, te provedbu prekršajnog postupka za počinjen pomorski prekršaj iz Zakona. Policijski službenici Ministarstva unutarnjih poslova ovlašteni su da provode pojedine odredbe Zakona i inspekcijski nadzor na lučkim područjima. Mjerama sigurnosne zaštite štiti se pomorski promet i svi uključeni u njegov sustav, a što ne može osigurati, u potpunosti, samostalno Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture. Nadalje, Zakonom o nadzoru državne granice i Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka država nastoji osigurati zaštitu i nadzor državne granice, zaštitu osoba, imovine i okoliša te odvijanje lučkih djelatnosti. Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka, uvjetno kazano, nadgradnja je postojećeg Zakona o nadzoru državne granice, jer se odredbe primjenjuju i na pomorske brodove. Na snazi su dva zakonska akta kojima Republika Hrvatska štiti društvene vrijednosti, a što je provedivo jednim, općim zakonskim aktom koji bi trebao obuhvaćati mjere nadzora i zaštite državne granice na moru, te primjenu mjera sigurnosne zaštite na lučkim područjima i brodovima u međunarodnoj plovidbi. Time bi se stvorili uvjeti za povećanje odgovornosti ovlaštenih djelatnika, za učinkovitiju primjenu mjera sigurnosne zaštite i nadzora državne granice, te jednostavnije postupke otklanjanja utvrđenih slabosti u provedbi zakonskih odredaba. Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave koji je na snazi, za sada ne omogućava djelokrug takva općeg zakona.

LITERATURA / *References*

- Anić, V., *Rječnik hrvatskog jezika* Novi Liber, Zagreb 1991.
- Baljkas, R., magistarski rad, Sigurnosna zaštita lučkih područja Republike Hrvatske otvorenih za međunarodni promet“, Pravni fakultet Split, 2009.
- Code of Federal Regulations, Title 33 - Navigation and Navigable Waters, Part 101 Maritime Security

- Council Directive 98/18/EC of 17 March 1998
- Guide for Port Security, ABS Consulting Houston, 2003
- MSC/ Circ 443, Measures to Prevent Unlawful Acts Against Passengers and Crews on board Ships, 26 September 1986, IMO, London
- Naredba o razvrstaju luka otvorenih za javni promet na području Šibensko-kninske županije, Narodne novine, 159/2004.
- Pravilnik o načinu obavljanja nadzora državne granice, Narodne novine, 164/04., 19/07. i 25/08.
- Pravilnik o načinu obavljanja nadzora državne granice, Narodne novine, 38/09.
- Pravilnik o izdavanju iskaznica za kretanje i zadržavanje osoba i vozila na lučkom području Luke Rijeka
- Pravilnik o inspekcijskom nadzoru sigurnosti plovidbe, Narodne novine, 39/11.
- Pravilnik o postupku određivanja privremenog graničnog prijelaza, Narodne novine, 150/04.
- Peljar I. – *Jadransko more, istočna obala*, ISBN 953-6165-13-9, Hrvatski hidrografski institut, Split, 1999.
- Pomorski zakonik, Narodne novine, 181/04., 76/07., 148/08. i 61/11.
- Regulation (EC) No 725/2004 of the European Parliament and of the Council 31 March 2004
- Resolution A. 584(14) Measures to prevent unlawful acts which threaten the safety of ships and the security of their passengers and crews, adopted 20. 11. 1985., IMO, London
- SOLAS 2004 – Consolited Edition, IMO publication, London, 2004
- Uredba o graničnim prijelazima, Narodne novine, 97/96., 07/98., 81/1999., 91/99., 110/99., 49/00. i 79/2005.
- Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama, Narodne novine, 158/03., 141/06., 100/04. i 38/09.
- Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka, Narodne novine, 126/09.
- Zakon o nadzoru državne granice, Narodne novine, 173/03., 141/06., 40/07., 146/2008. i 130/11.
- Zakon o nadzoru državne granice, Narodne novine, 09/92., 92/94. i 34/95.
- Zakon o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet, Narodne novine, 48/04.
- *Webster Dictionary*, New Concise, 1988 Edition
- <http://gisis.imo.org/Public/>
- <http://www.port-authority-ploce.hr/html/hr/kapacitet.asp>

Rukopis primljen: 8. 2. 2012.

